

**Eco-effectscan
voormalig gemeentehuis
te 's-Gravenzande**

**Opdrachtgever
New Lake 19 BV
Te Den Haag**

Milieu consultancy
Watermanagement
Ruimtelijke ordening

Milieu consultancy
Watermanagement
Ruimtelijke ordening

**Eco-effectscan
voormalig gemeentehuis
te 's-Gravenzande**

Aqua-Terra Nova BV

Zuidweg 79
2671 MP Naaldwijk
telefoon 0174 – 625246
e-mail info@aquaterranova.nl
www.aquaterranova.nl

**Opdrachtgever
New Lake 19 BV
Te Den Haag**

Datum: 8 december 2020
Rapportnr.: 20132/AQT301FF/EvD
Status: Definitieve rapportage

COLOFON

Milieu consultancy
Watermanagement
Ruimtelijke ordening

Titel : *Eco-effectscan voormalig gemeentehuis
te 's-Gravenzande*

Opdrachtgever : New Lake 19 BV
Contactpersoon : dhr. J.C. Borgdorff MRE

Aqua-Terra Nova BV

Zuidweg 79
2671 MP Naaldwijk
telefoon 0174 – 625246
e-mail info@aquaterranova.nl
www.aquaterranova.nl

Projectteam

Projectmanager : mw. J.M.A. de Jonge MSc
Contactpersoon : mw. J.M.A. de Jonge MSc
Auteur : mw. ir E. van Doorn
Veldwerk : mw. ir E. van Doorn
Kwaliteitsborger : mw. J.M.A. de Jonge MSc

Projectnummer : **20132**

Aqua-Terra Nova BV is lid van het Netwerk Groene Bureaus, de brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van groene adviesbureaus.

Datum vrijgave	Status	Vrijgave auteur	Goedkeuring kwaliteitsborger
8 december 2020	Definitief		

© 2020 Aqua-Terra Nova B.V.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doelstelling.....	5
1.3	Leeswijzer	5
1.4	Verantwoording.....	5
2	METHODE.....	6
2.1	Inleiding.....	6
2.2	Projectbeschrijving	6
2.3	Wettelijk kader Wet natuurbescherming	6
2.4	Beoordeling beschermde natuurgebieden	6
2.5	Aanwezigheid beschermde planten en dieren	6
2.6	Effectbeoordeling en toetsing	7
3	PLANGEBIED.....	8
3.1	Ligging.....	8
3.2	Bestaande situatie	8
3.3	Beoogde situatie en activiteiten	9
3.4	Veldbezoek.....	10
4	RESULTATEN GEBIEDSBESCHERMING.....	11
4.1	Natura 2000-gebieden	11
4.2	NatuurNetwerk Nederland	12
5	RESULTATEN SOORTBESCHERMING.....	13
5.1	Vaatplanten	13
5.2	Vogels.....	13
5.3	Grondgebonden zoogdieren	14
5.4	Vleermuizen	14
5.5	Amfibieën	15
5.6	Reptielen	15
5.7	Vissen.....	16
5.8	Overige beschermde soorten	16
6	CONCLUSIES EN ADVIES.....	17
6.1	Gebiedsbescherming	17
6.2	Soortenbescherming	17
6.3	Advies en vervolgstappen	18
7	REFERENTIES	20

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

New Lake 19 BV is voornemens het voormalige gemeentehuis van 's-Gravenzande te slopen en nieuwbouw te realiseren in de vorm van 27 appartementen en een horeca gelegenheid. Het oude raadhuis aan de Langestraat blijft behouden en wordt gerenoveerd en gerestaureerd. Tevens wordt de binnentuin opnieuw ingericht er zullen er bomen gekapt worden. Voor dit project dienen onder andere de gevolgen van de ruimtelijke ingrepen op de aanwezige flora en fauna te worden weergegeven. In dit kader is de onderhavige Eco-effectscan uitgevoerd door Aqua-Terra Nova BV in opdracht van New Lake 19 BV.

1.2 Doelstelling

De Eco-effectscan heeft als doel te inventariseren of het project mogelijk in strijd is met de Wet natuurbescherming of het Natuurnetwerk Nederland in de Wet ruimtelijke ordening. Hiertoe worden de effecten van de activiteiten op beschermde gebieden en (strikt) beschermde soorten inzichtelijk gemaakt. Daarnaast wordt geadviseerd hoe te handelen in het kader van de natuurwetgeving¹.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de onderzoeksmethode en het toetsingskader van de Eco-effectscan beschreven. In hoofdstuk 3 worden het project en het plangebied beschreven. Mogelijke effecten op beschermde natuurgebieden en het Natuurnetwerk Nederland worden beschreven in hoofdstuk 4. De resultaten van de inventarisatie en mogelijke effecten op beschermde soorten worden in hoofdstuk 5 beschreven. Tot slot volgen in hoofdstuk 6 de conclusies en worden eventueel te nemen maatregelen geadviseerd. Bronvermeldingen zijn in de tekst met een nummer aangegeven, wat naar het desbetreffende nummer in de referentielijst verwijst.

1.4 Verantwoording

Bij ecologische veldwerkzaamheden is een volledige garantie over de afwezigheid van soorten niet te geven. Door de inzet van ter zake kundige ecologen en landelijk geaccepteerde onderzoeksmethodes wordt onze onderzoekskwaliteit gewaarborgd.

2 METHODE

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de resultaten van de voorliggende rapportage tot stand zijn gekomen. Dit hoofdstuk dient tevens als onderbouwing van de conclusies. In het kort wordt weergegeven hoe de Wet natuurbescherming in het project wordt geborgd.

2.2 Projectbeschrijving

Het project wordt beschreven aan de hand van de door de opdrachtgever verstrekte informatie. Hiertoe wordt de omvang en ligging van het plangebied beschreven in relatie tot groenstructuren in de omgeving, wordt de bestaande situatie geschetst en worden de beoogde activiteiten omschreven.

2.3 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

In de Wet natuurbescherming zijn beschermde soorten en gebieden aangewezen¹. Hierbij zijn beschermde soorten ingedeeld in drie regimes (respectievelijk art. 3.1, 3.5 en 3.10). Artikel 3.1-3.4 betreffen regels ter bescherming van vogels die vallen binnen het bereik van de Vogelrichtlijn, i.e. alle natuurlijk in het wild levende vogels in de Europese Unie. Artikel 3.5-3.9 betreffen regels ter bescherming van dier- en plantensoorten die strikt beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en natuurbeschermingsverdragen. Artikel 3.10-3.11 betreffen regels ter bescherming van niet onder art. 3.5 vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten vermeld in de bijlage bij de wet.

Alle in de Wet natuurbescherming genoemde soorten zijn strikt beschermd¹. De bescherming van soorten is met name gericht op instandhouding van populaties en verblijfplaatsen van individuen. Hierbij wordt het 'nee, tenzij'-principe gehanteerd. Handelingen in strijd met de verbodsbepalingen zijn per definitie verboden. Uitzonderingen voor overtreding van de verbodsbepalingen kunnen worden verleend middels vrijstellingen en ontheffingen. Tevens is de zorgplicht te allen tijde van kracht voor alle planten en dieren.

2.4 Beoordeling beschermde natuurgebieden

Op basis van provinciale en lokale kaartendatabases wordt de ligging van natuurgebieden in de omgeving van het plangebied inzichtelijk gemaakt. Het betreft gebieden uit de Wet natuurbescherming (Natura 2000-gebieden) en gebieden uit het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Indien dergelijke beschermde natuurgebieden binnen een straal van 5 km van het plangebied gelegen zijn of de ingreep een zodanig karakter heeft dat effecten op grotere afstand mogelijk zijn, wordt de wettelijke status beschreven. Daarnaast wordt beoordeeld of negatieve effecten op de gebieden uitgesloten kunnen worden, zowel door de werkzaamheden zelf als voor eventuele effecten van stikstofdepositie door de werkzaamheden op natuurgebieden.

2.5 Aanwezigheid beschermde planten en dieren

Aan de hand van een veldbezoek, verspreidingsatlassen, overige naslagwerken en lokale waarnemingen wordt een lijst samengesteld van beschermde soorten behorend tot artikel 3.1, 3.5 en 3.10 welke in en in de nabije omgeving van het plangebied zijn waargenomen of potentieel aanwezig zijn. Deze lijst met soorten is een momentopname, is niet limitatief en kan aangevuld worden met beschermde soorten waarvan de aanwezigheid aannemelijk is.

Voor deze soorten wordt op basis van het verkennend locatiebezoek de geschiktheid van biotopen in het plangebied beoordeeld. De beoordeling van de aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied resulteert in de vaststelling:

- Niet aanwezig c.q. afwezig; de soort is niet in de omgeving waargenomen of het plangebied vormt geen geschikt biotoop voor soort welke in de omgeving waargenomen is; de beoordeling van de afwezigheid wordt uitsluitend in uitzonderingen behandeld; soorten welke op de inventarisatielijst zijn opgenomen en niet worden behandeld, worden per definitie beoordeeld als niet aanwezig c.q. afwezig;
- niet uit te sluiten; de soort is in de omgeving waargenomen of kan op basis van betrouwbare bronnen* verwacht worden en het plangebied vormt geschikt biotoop voor verblijfplaatsen of andere functionele onderdelen van de leefomgeving van de soort;
- aanwezig; de soort is tijdens het locatiebezoek waargenomen of de soort is in het plangebied waargenomen op basis van betrouwbare bronnen*.

*Betrouwbare bronnen zijn minder dan 3 jaar oude gegevens van overige ter zake kundigen en de NDFF.

2.6 Effectbeoordeling en toetsing

Voor de aanwezige beschermde soorten of beschermde soorten waarvan de aanwezigheid niet uitgesloten kan worden, worden de effecten van de voorgenomen handelingen beoordeeld en getoetst aan de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming en de zorgplicht.

De toetsing is gericht op aantasting en verstoring van individuen en hun functionele leefomgeving en mogelijke effecten op nabijgelegen natuurgebieden. De toetsing is afhankelijk van de kwetsbare periode waarin handelingen een effect kunnen hebben. Vervolgens wordt beoordeeld of aantasting van individuen en hun functionele leefomgeving een effect heeft op de gunstige staat van instandhouding van de regionale of landelijke populatie.

Per soortgroep worden de handelingen getoetst aan de verbodsbepalingen en de zorgplicht. Per beschermingscategorie worden hierbij verschillende toetsingskaders gehanteerd (zie tabel 2.1).

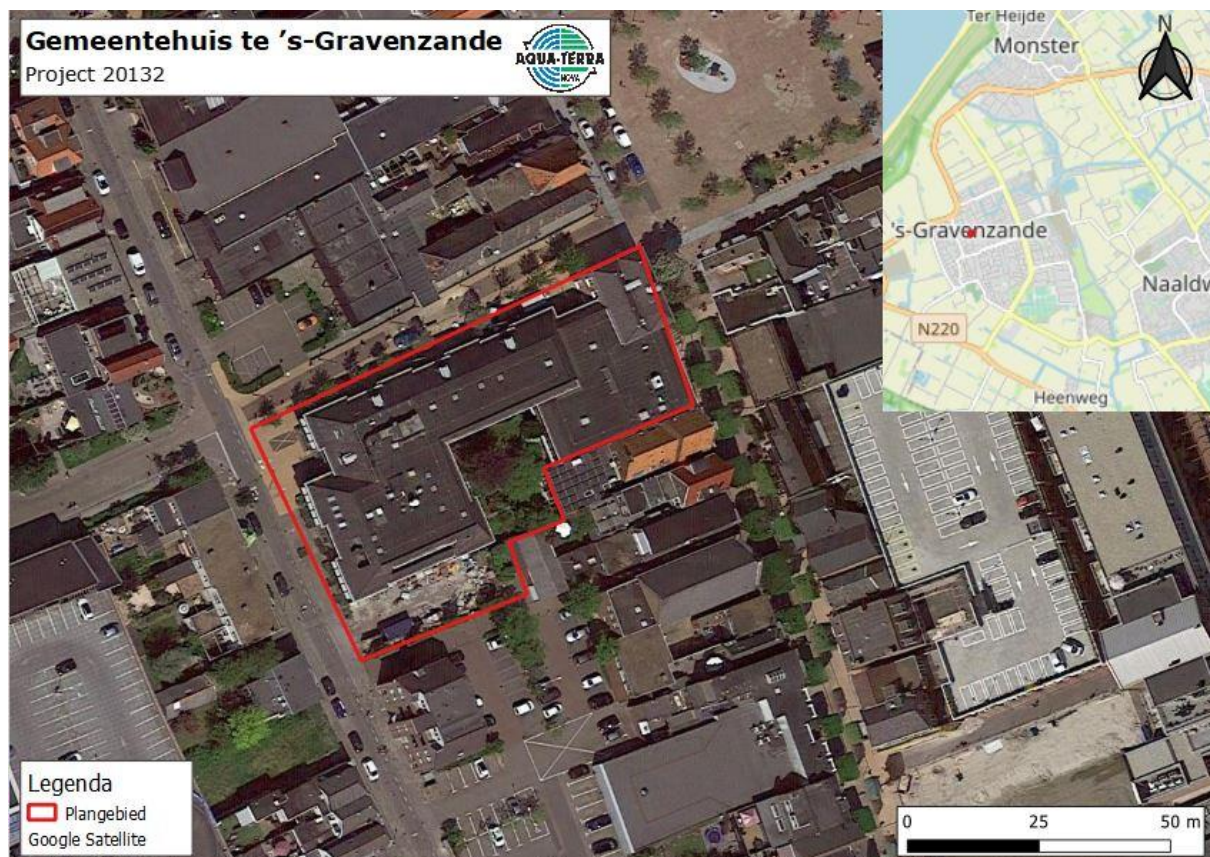
Tabel 2.1. Toetsingskader per beschermingscategorie.

Categorie	Toetsingskader
Artikel 3.1-3.4 & Artikel 3.5-3.9 (Vogelrichtlijn & Habitatrichtlijn)	Effecten dienen te allen tijde voorkomen te worden. Indien effecten op beschermde vogelsoorten niet uitgesloten kunnen worden, dient de omvang van de mogelijke effecten inzichtelijk gemaakt te worden middels vervolgonderzoek.
Artikel 3.10-3.11 (Nationaal beschermde soorten)	Voor handelingen in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling geldt een vrijstelling voor overtreding van de verbodsbepalingen, mits de handelingen uitgevoerd worden conform een goedgekeurde gedragscode. Indien het niet mogelijk is om conform een gedragscode te werken, dan dient ontheffing aangevraagd te worden.
Alle planten en dieren (Zorgplicht)	In het kader van de zorgplicht dienen schadelijke effecten zoveel als redelijkerwijs verwacht kan worden voorkomen te worden, beperkt te worden of ongedaan gemaakt te worden.

3 PLANGEBIED

3.1 Ligging

Het plangebied is gelegen op de hoek van de Sand-Ambachtstraat en de Van Geeststraat te 's-Gravenzande, in de gemeente Westland in de provincie Zuid-Holland. Het plangebied betreft een voormalig gemeentehuis met binnentuin stedelijke omgeving. Zie figuur 3.1 voor de ligging en de begrenzing van het plangebied.

Figuur 3.1. Ligging en begrenzing van het plangebied (rood omkaderd).

Het voormalige gemeentehuis ligt in het dorpscentrum van 's Gravenzande. Het pand is omringd door bebouwing in de vorm van woonhuizen, winkelpanden en bedrijfspanden. Het plangebied ligt ingeklemd tussen de Sand-Ambachtstraat (westkant), de Van Geeststraat (noordkant) en de Langestraat (oostkant). Ten zuiden van het plangebied liggen woonhuizen en winkelpanden en een parkeerplaats voor deze bewoners.

3.2 Bestaande situatie

Het plangebied betreft een gebouw met omliggende verharding en binnentuin met een oppervlakte van circa 3.500 m². Het gebouw bestaat uit twee delen. Er is een kleine oud raadhuis gebouwd in 1869 waaraan in 1980 het nieuwe gemeentehuis is gebouwd. Het oude raadhuis heeft twee schildaken met dakpannen en een klein torentje met een bel. De muren zijn opgebouwd uit baksteen en bevatten geen open stootvoegen. Dit was in die bouwperiode geheel niet gebruikelijk. Het nieuwe gemeentehuis heeft een afgeknot schilddak, hierbij zijn de schuine delen met dakpannen belegd en zijn er op diverse plaatsen dakkapellen aanwezig. De eerste en tweede verdieping omvatten veel raampartijen en op een aantal plaatsen betonnen muurdelen met open stootvoegen. Op dit moment wordt het gemeentehuis bewoond door anti-kraak. Binnen het plangebied is een kleine binnentuin met diverse bomen en struiken. Rond het pand zijn diverse plantenbakken aan de gevels. Het overgrote gedeelte van het omliggende terrein is verhard met straatklinkers en heeft de functie parkeerplaats of stoep.

Zie voor een impressie van het plangebied de afbeeldingen in figuur 3.2.

Figuur 3.2. Impressie van het plangebied. Foto linksboven aanzicht gevel gemeentehuis aan de Langestraat, foto rechtsboven oude raadhuis op de hoek van de Langestraat en de Van Geeststraat, foto linksonder aanzicht gemeentehuis aan de Van Geeststraat, foto rechtsonder aanzicht gemeentehuis aan de Sand-Ambachtstraat met rechtsonder deels de parkeergelegenheid ten zuiden van het plangebied.

3.3 Beoogde situatie en activiteiten

De activiteitenomschrijving is opgesteld aan de hand van plattegronden, ontwerptekeningen en de mondeling en schriftelijk door de opdrachtgever verstrekte informatie.

New Lake 19 BV is voornemens het oude gemeentehuis te slopen en op deze plaats nieuwbouw te realiseren in de vorm van appartementen. Hierbij blijft het oude raadhuis behouden. Deze wordt grondig gerenoveerd en krijgt een horecafunctie. Het groen in de binnentuin van het gemeentehuis zal tevens geheel verdwijnen. Hiervoor in de plaats komt een groot appartementencomplex met 27 luxe appartementen.

Figuur 3.3. Impressie nieuwbouwplan, bovenste impressie is het aanzicht vanaf de hoek van de Langestraat en de Van Geeststraat met het oude raadhuis aan de linkerkant van de impressietekening. Onderste impressie is het zicht op de nieuwbouw aan de Sand-Ambachtstraat en de zuidkant van het plangebied.

Deze activiteiten vormen de basis van de toetsing aan de Wet natuurbescherming.

3.4 Veldbezoek

Het plangebied is bezocht in de middag van 9 november 2020. De weersomstandigheden tijdens dit oriënterend onderzoek waren droog, onbewolkt met een temperatuur van 15°C, windkracht 2 Bft uit het zuidwesten. Tijdens de inventarisatie zijn aanwezige natuurwaarden in het plangebied bekeken. Beschermde soorten worden alleen op basis van regionale verspreidingsgegevens en het ontbreken van geschikt habitat uitgesloten, anders worden ze meegenomen in de toetsing.

4 RESULTATEN GEBIEDSBESCHERMING

Onderstaand wordt bepaald wat de afstand is van het plangebied tot beschermde natuurgebieden of gebieden die behoren tot een ecologische verbindingszone en wordt getoetst of de geplande activiteiten mogelijk een negatief effect kunnen hebben op deze beschermde natuurgebieden en ecologische verbindingszones. Indien er schade op kan treden, dan wordt aangegeven of hiervoor aanvullende maatregelen en/of een ontheffing noodzakelijk is/zijn.

4.1 Natura 2000-gebieden

Het Natura 2000-gebied 'Solleveld & Kapittelduinen' bevindt zich op circa 1,23 km afstand ten noordwesten van het plangebied, zie figuur 4.1. Andere Natura 2000-gebieden liggen op grotere afstand.

Figuur 4.1. Positie van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden.

Het Natura 2000-gebied 'Solleveld & Kapittelduinen' bestaat uit oude duinen, duinbossen, struwelen, ruigten en plassen². Het natuurgebied is van grote waarde vanwege de kalkarme duinen en heideterreinen die in het gebied voorkomen. Aan de binnenduintrand bevinden zich een aantal oude landgoedbossen die rijk zijn aan stinzenflora.

Negatieve effecten door de geplande ontwikkeling worden door de afstand en de tussenliggende infrastructuur uitgesloten. Het gaat hierbij om effecten zoals trillingen, geluid en lichtverstoreng die over een langere afstand kunnen doorwerken.

Stikstofdepositie

Stikstofdepositie is de hoeveelheid stikstof, die in de vorm van NO_x (stikstofoxiden) of NH₃ (ammoniak), neerdaalt op de bodem. Verschillende bronnen, zoals bouwwerktuigen, verkeer en mest, hebben een stikstofuitstoot. In Nederland is in 118 van de 161 Natura 2000-gebieden, de stikstofdepositie hoger bevonden dan ten minste één habitat of soort kan verdragen. Een verdere toename van de stikstofdepositie kan leiden tot 'significante effecten' op de beschermde natuurgebieden, wat alleen is toegestaan met een Wet natuurbescherming vergunning¹.

Met behulp van de handreiking woningbouw^{3,4} is een korte scan gedaan wat de verwachte stikstofdepositie van de sloop- en bouw zal zijn op het nabijgelegen natuurgebied. Het Natura 2000-gebied ligt op 1,23 kilometer en bij de bouw van 27 appartementen is op deze afstand ingeschat dat 0,03 – 0,04 mol/ha/jaar aan stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied 'Solleveld & Kapittelduinen' terecht komt door de sloop- en bouwactiviteiten. Een stikstofdepositieberekening ten behoeve van de beoogde werkzaamheden is volgens Aqua-Terra Nova noodzakelijk om in ieder geval na te gaan wat de effecten zijn van de boogde ontwikkelingen en op welke manier stikstofdepositie vermeden kan worden.

4.2 NatuurNetwerk Nederland

Het plangebied is niet gelegen binnen de begrenzing van het NatuurNetwerk Nederland (NNN)⁵, zie figuur 4.2. Het plangebied bevindt zich op circa 1,2 km van een bestaande natuur en op circa 1,3 km van een ecologische verbindingszone die deel uitmaken van het NNN. Het betreft hier de het Natura 2000-gebied 'Solleveld & Kapittelduinen' en de ecologische verbindingszone Poelzone. Het NNN kent geen externe werking. Negatieve effecten kunnen worden uitgesloten. Nadere toetsing in het kader van de Wet Natuurbescherming is niet noodzakelijk.

Figuur 4.2. Positie van het plangebied ten opzichte van het NNN.

5 RESULTATEN SOORTBESCHERMING

In dit hoofdstuk worden eventuele effecten van de geplande werkzaamheden op aanwezige natuurwaarden uitgewerkt. Daarnaast wordt antwoord gegeven op de vraag of, en zo ja, in welke mate beschermde plant- en diersoorten, beschermd door de Wet natuurbescherming, door de beoogde activiteiten kunnen worden geschaad. Indien er schade op kan treden, dan wordt aangegeven of hiervoor aanvullende maatregelen en/of een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk is/zijn.

5.1 Vaatplanten

Het plangebied is tijdens het uitvoeren van het oriënterend veldbezoek gecontroleerd op mogelijk aanwezige beschermde vaatplanten. Deze zijn niet aangetroffen. Zowel op basis van verspreidingsgegevens als de stedelijke ligging van het plangebied, worden beschermde vaatplanten niet verwacht^{6,7}. De aanwezigheid van beschermde flora kan daarom redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.2 Vogels

Alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen zijn beschermd. Daarnaast zijn rust- en verblijfplaatsen én de functionele omgeving van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd¹. In het plangebied worden broedende vogels verwacht, zowel algemene als jaarrond beschermde broedende vogels en soorten uit categorie 5.

5.2.1 *Vogels met jaarrond beschermde verblijfplaats*

Op basis van verspreidingsgegevens is gebleken dat in de omgeving van het plangebied de gierzwaluw, huismus, buizerd, ransuil, roek, sperwer, torenvalk en grote gele kwikstaart behorend tot de categorie 1-4 (jaarrond beschermde vaste verblijfplaats) voorkomen^{7,8}. Het voormalige gemeentehuis heeft een dak met donker grijze dakpannen. Gierzwaluw en huismus maken hun nest onder dakpannen of in stenige holtes in gebouwen. Beide soorten zijn koloniebroeders.

Gierzwaluw vliegt doorgaans via de dakgoot onder de dakpannen, onder scheefliggende dakpannen of op hoeken van gebouwen waar ze broeden in holtes op muren. Het gemeentehuis biedt geen toegang tot holtes onder de dakgoot. Deze is goed afgewerkt en overal dicht. Er zijn geen kapotte dakpannen waargenomen tijdens het veldbezoek. De toegang tot de dakpannen boven de dakgoot was niet zichtbaar, omdat er een grote dakgootomlijsting voor zit. De aanvliegroute is hierdoor niet optimaal. Daarbij komt dat de dakpannen donker zijn, waardoor tijdens de zomermaanden de temperatuur onder de dakpannen sterk zal oplopen. Hierdoor zal de gierzwaluw niet snel kiezen voor deze locatie. Op basis van deze informatie is de aanwezigheid van nestlocaties van gierzwaluw in het plangebied redelijkerwijs uit te sluiten.

Huismussen zijn tevens koloniebroeders en maken gebruik van de toegang tot de dakpannen via de dakgoot. Het was tijdens het veldbezoek niet goed waar te nemen of op deze plaats toegang is tot het dakbeschot. Na navraag bij de opdrachtgever is naar voren gekomen dat de toegang tot het dakbeschot via de onderste dakpannen is afgesloten. De aanwezigheid van nesten van huismussen kan op basis van deze informatie uitgesloten worden.

Buizerd, sperwer, roek, ransuil en torenvalk gebruiken nesten in bomen om tot broeden te komen. De bomen in de binnentuin van het gemeentehuis hebben geen grote nesten. Daarbij komt dat het plangebied in een sterk verstedend centrum ligt met veel menselijke activiteit. Buizerd heeft doorgaans diverse horsten in een territorium. De nesten zijn vaak groot en gesitueerd in de vork van een boom (splitsing van de boomkroon in verschillende takken). De bomen in het plangebied zijn niet groot genoeg voor een nest van buizerd. Sperwer heeft tevens een territorium met meerdere nestlocaties. Het plangebied is niet groot genoeg als territorium voor sperwer en buizerd. Roeken broeden in kolonieverband en het plangebied is niet groot genoeg voor deze soort om meerdere nesten te hebben. Ransuil en torenvalk zijn voor hun nestplaats afhankelijk van nesten van ekster en zwarte kraai, voldoende beschutting en de dat de locatie van hun nest voornamelijk nabij hun jachtgebied ligt. Dit zijn open gebieden waar goed op muizen gejaagd kan worden. Het plangebied ligt in het centrum van 's-Gravenzande en rondom deze plaats is het kassengebied aanwezig. De aanwezigheid van nestplaatsen van ransuil en torenvalk is uit te sluiten. De aanwezigheid van nesten van al deze soorten binnen het plangebied is op voorhand uit te sluiten.

De grote gele kwikstaart is tevens in de omgeving waargenomen. Deze soort overwintert voornamelijk in het westen van Nederland, maar is als broedvogel in opmars. Er zijn twee broedgevallen van de soort bekend in de Gemeente Westland. De soort heeft zijn habitatvoorkeuren

afgestemd op de aanwezigheid van dammen en stuwen in het westen van het land. In het oosten van het land broeden ze voornamelijk langs beken. Het plangebied voorziet niet in een watergang met een stuw of stromend water. De aanwezigheid van een broedlocatie van deze soort is op voorhand uit te sluiten.

5.2.2 *Vogels uit categorie 5*

Van de vogelsoorten met een verblijfplaats uit de categorie 5 zijn verschillende vogels binnen het plangebied te verwachten: ekster, boerenwaluw, huiswaluw, koolmees, pimpelmees en zwarte kraai. Nesten van categorie 5-soorten zijn jaarrond beschermd wanneer specifieke ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen¹. In dit geval wordt het plangebied voornamelijk gebruikt als foerageergebied. Er zijn geen grote nesten aangetroffen waar ekster of zwarte kraai gebruik van maken. In holtes in het groen kunnen holtebroeders nestelen als koolmees en pimpelmees. Echter is er in de omgeving wel ruimte voor voldoende alternatief en zijn er geen redenen om de nesten jaarrond te beschermen. Wel zijn de vogels en hun nesten beschermd tijdens het broeden.

5.2.3 *Algemene (broed)vogels*

In en rondom het plangebied zijn algemene vogelsoorten te verwachten zoals winterkoning, houtduif, heggemus, Turkse tortel, zanglijster, zwartkop, merel en kauw. Algemeen voorkomende watervogels zijn uit te sluiten door de afwezigheid van watergangen en vijvers. Het groen in het plangebied is geschikt als broedlocatie voor deze algemeen voorkomende vogels. Daarnaast is het platte dak geschikt als broedlocatie voor zilvermeeuw of kleine mantelmeeuw.

Alle vogels zijn tijdens het broeden beschermd en mogen dan niet verstoord worden¹. Er wordt aanbevolen om buiten het broedseizoen (grootweg van maart t/m juli) het groen rond het gemeentehuis te verwijderen. Indien dit binnen het broedseizoen gebeurt, dient voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcontrole plaats te vinden.

5.3 **Grondgebonden zoogdieren**

Op basis van verspreidingsgegevens is gebleken dat in de omgeving van het plangebied geen strikt beschermde grondgebonden zoogdieren voorkomen^{1,9}. Het voorkomen van strikt beschermde zoogdiersoorten in het plangebied kan worden uitgesloten.

Het oriënterend onderzoek wijst uit dat het plangebied geschikt is voor nationaal beschermde zoogdiersoorten zoals veldmuis, huisspitsmuis en egel. Ook kunnen er binnen het plangebied algemene zoogdiersoorten voorkomen als bruine rat. Voor deze nationaal beschermde zoogdiersoorten geldt binnen de provincie Zuid-Holland een vrijstelling in het kader van de Wet natuurbescherming¹. Dit betekent dat er voor de verstoring van deze soorten en de vernietiging van hun verblijfplaatsen geen ontheffing noodzakelijk is. De zorgplicht blijft echter wel van kracht en hierbij wordt aangeraden de werkzaamheden aan de groene binnentuin buiten de kwetsbare periode van deze soorten uit te voeren.

5.4 **Vleermuizen**

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Alle soorten vleermuizen zijn beschermd binnen de Wet natuurbescherming¹. Vleermuizen maken binnen hun netwerk gebruik van vaste verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes. Deze vaste rust- en verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd, ook als de dieren op dat moment niet aanwezig zijn. Daarnaast is de functionele leefomgeving van vleermuizen beschermd. Dit zijn de vaste vliegroutes en essentiële foerageergebieden, die nodig zijn om een verblijfplaats te laten functioneren. Uit de verspreidingsbronnen komt naar voren dat in de omgeving van het plangebied de soorten gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis zijn waargenomen.

5.4.1 *Verblijfplaatsen*

Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger zijn allen vleermuissoorten die gebruik maken van gebouwen als verblijfplaats. Ze kunnen hierbij gebruik maken van toegangen tot onder de dakpannen, maar ook open stootvoegen die toegang bieden tot een spouwmuur. Het voormalige gemeentehuis heeft op diverse plaatsen stukken muur van bakstenen met open stootvoegen. Deze plaatsen zijn zeer geschikt als zomer- kraam-, en paarverblijfplaats voor gewone dwergvleermuis en zomer- en paarverblijfplaats van ruige dwergvleermuis. Laatvlieger maakt gebruik van verblijfplaatsen onder dakpannen. De toegangen tot het dak zijn te klein voor vogelsoorten, maar niet te klein voor laatvlieger. De aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen voor gebouwbewonende vleermuizen (gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger) kan niet worden uitgesloten.

Figuur 5.1 Bakstenen gevel met open stootvoegen

Rosse vleermuis is een boombewonende vleermuissoort die in holtes van grote bomen zijn verblijfplaats heeft. Binnen het plangebied staan geen bomen met holtes die geschikt zijn voor deze soort. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van deze soort kan uitgesloten worden.

5.4.2 Foerageergebied en vliegroute

Het plangebied en de omgeving van het plangebied zijn geschikt als foerageergebied en vliegroute voor vleermuizen. Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige structuren als vliegroute zoals watergangen en bomenrijen^{10,11}. De dakgoten en muren en daken van een gebouw worden in de gebouwde omgeving ook wel gebruikt als vliegroute. Het plangebied bevat geen geschikte groene lijnvormige structuren die kunnen dienen als vliegroute voor vleermuizen. Bij de kap van de bomen en struiken in de binnentuin zullen geen lijnvormige structuren verdwijnen. Bij de sloop van het gemeentehuis verdwijnen er wel lijnvormige structuren, maar in de omgeving staan voldoende gebouwen die ter oriëntatie kunnen dienen voor vleermuizen. De ontwikkelingen binnen het plangebied hebben geen negatieve invloed op vliegroutes van vleermuizen.

Door het verwijderen van het groen in de binnentuin zal geen afbreuk gedaan worden aan de foerageermogelijkheden voor vleermuizen in het centrum van 's-Gravenzande. Er is verspreid over het centrum van 's-Gravenzande op diverse plaatsen groen te vinden zoals de tuinen ten westen van de Sand-Ambachtstraat en ten noorden van de Van Geeststraat. De Langestraat is beplant met lindes. De groene binnentuin kan niet aangemerkt worden als essentieel foerageergebied voor vleermuizen.

5.5 Amfibieën

Uit de landelijke verspreidingsgegevens komt naar voren dat in de omgeving van het plangebied geen strikt beschermde amfibieën voorkomen¹². Vanwege het ontbreken van geschikt habitat en de ligging in stedelijk gebied worden deze redelijkerwijs ook niet verwacht. De aanwezigheid van strikt beschermde amfibieën kan worden uitgesloten.

De binnentuin in het plangebied is geschikt voor nationaal beschermde soorten als gewone pad en bruine kikker. Deze soorten kunnen in de binnentuin onder bladeren en struiken overwinteren. Voor deze soorten geldt in de provincie Zuid-Holland een vrijstelling in het kader van de Wet natuurbescherming. De zorgplicht blijft echter wel van kracht.

5.6 Reptielen

Uit de landelijke verspreidingsgegevens komt naar voren dat in de omgeving van het plangebied geen beschermde reptielen voorkomen¹². Vanwege het ontbreken van geschikt habitat en de ligging

in stedelijk gebied worden deze redelijkerwijs ook niet verwacht. De aanwezigheid van (strikt) beschermde reptielen kan worden uitgesloten.

5.7 Vissen

In het plangebied zijn geen watergangen of ander open water aanwezig. Negatieve effecten op vissen zijn uitgesloten. Nader onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk.

5.8 Overige beschermde soorten

Van de ongewervelden zijn naast vlinders en libellen, enkele kevers (vliegend hert, brede geelrandwaterroofkever, gestreepte waterroofkever, heldenbok, juchtleerkever, vermiljoenkever), weekdieren (platte schijfhoren, Bataafse stroommossel) en een kreeftachtige (rivierkreeft), beschermd door de Wet natuurbescherming^{1,13,14}. Het plangebied en directe omgeving voorzien voor geen van deze soorten in geschikt habitat. Het voorkomen van beschermde ongewervelden kan hierdoor redelijkerwijs worden uitgesloten. Er is geen sprake van een nadere toetsing aan de Wet natuurbescherming.

6 CONCLUSIES EN ADVIES

In opdracht van New Lake 19 BV heeft Aqua-Terra Nova BV een onderzoek uitgevoerd naar de consequenties van natuurwetgeving op de geplande werkzaamheden met betrekking tot het project het voormalige gemeentehuis te 's-Gravenzande. Op basis van een locatiebezoek en een literatuurstudie is geïnventariseerd welke beschermde soorten er in het plangebied aanwezig kunnen zijn. Aan de hand van de projectbeschrijving is getoetst of de geplande activiteiten in strijd kunnen zijn met de Wet natuurbescherming. De conclusie van de toetsing worden in dit hoofdstuk gegeven.

6.1 Gebiedsbescherming

Op grond van dit onderzoek kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Het plangebied bevindt zich op circa 1,2 km van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Solleveld & Kapittelduinen'. Negatieve effecten van de werkzaamheden op het Natura 2000-gebied kunnen op voorhand niet uitgesloten worden. Op het gebied van stikstofdepositie zal een berekening moeten uitwijzen of er een depositie op nabij gelegen Natura 2000-gebied is;
- Het plangebied bevindt zich op circa 1,3 van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Negatieve effecten op het NNN kunnen worden uitgesloten. Een nadere toetsing is niet noodzakelijk.

6.2 Soortenbescherming

In tabel 6.1 is per soortgroep de benodigde vervolgstappen conform de Wet natuurbescherming aangegeven. In tabel 6.2 wordt de betekenis van de kleurencode weergegeven.

Tabel 6.1. Overzicht beschermde soorten

Soortgroep	Wet	Geadviseerde vervolgstappen
Vaatplanten		
Beschermde soorten	Wnb 3.5 of 3.10	Aanwezigheid uitgesloten
Algemene soorten	Wnb 1.11	Werken conform zorgplicht
Vogels		
Soorten met jaarrond beschermde verblijfplaats	Wnb 3.1	Aanwezigheid uitgesloten
Categorie 5 soorten	Wnb 3.1	Verstoring broedende vogels voorkomen. Werken conform zorgplicht buiten de kwetsbare periode van vogels
Algemene soorten	Wnb 3.1	Verstoring broedende vogels voorkomen. Werken conform zorgplicht buiten de kwetsbare periode van vogels
Grondgebonden zoogdieren		
Beschermde soorten	Wnb. 3.5 en 3.10	Aanwezigheid uitgesloten
Algemene en vrijgestelde soorten	Wnb 1.11	Habitat egel aanwezig in binnentuin. Werken conform zorgplicht buiten de kwetsbare periode van de soort
Vleermuizen		
Verblijfplaatsen	Wnb 3.5	Nader onderzoek naar verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen.
Amfibieën		
Beschermde soorten	Wnb 3.5 of 3.10	Aanwezigheid uitgesloten
Algemene en vrijgestelde soorten	Wnb 1.11	Winterhabitat gewone pad en groene kikker aanwezig. Werken conform zorgplicht buiten de kwetsbare periode van de soort.
Reptielen		
Beschermde soorten	Wnb 3.5 of 3.10	Aanwezigheid uitgesloten
Vissen		
Beschermde soorten	Wnb 3.5 of 3.10	Aanwezigheid uitgesloten
Algemene soorten	Wnb 1.11	Aanwezigheid uitgesloten
Overige soorten		
Beschermde soorten	N.v.t.	Aanwezigheid uitgesloten

Tabel 6.2. Betekenis kleurencodes.

Kleur	Betekenis
Groen	Werkzaamheden kunnen uitgevoerd worden met inachtneming van de algemene zorgplicht. Verdere vervolgstappen zijn niet noodzakelijk.
Geel	Werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd mits maatregelen genomen worden of conform een goedgekeurde gedragscode gewerkt wordt. Indien negatieve effecten niet uitgesloten kunnen worden is nader onderzoek noodzakelijk.
Rood	Nader onderzoek naar de aanwezigheid van beschermde soorten, functie van het plangebied voor de betreffende soorten en de invloed van het project op individuen en de gunstige staat van instandhouding van de soort is noodzakelijk. Indien uit het onderzoek blijkt dat betreffende soort aanwezig is en negatieve effecten niet uit te sluiten dan wel te voorkomen zijn dient ontheffing aangevraagd te worden.

6.3 Advies en vervolgstappen

De noodzakelijke vervolgstappen en adviezen ten aanzien van de beoogde ontwikkelingen worden hieronder uiteengezet.

6.3.1 Nader onderzoek naar beschermde soorten

Het is noodzakelijk onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van vleermuizen in het voormalige gemeentehuis. Onderzoeken naar de aanwezigheid van (strikt) beschermde soorten van artikel 3.1 en 3.5 van de Wet natuurbescherming dienen conform goedgekeurde protocollen uitgevoerd te worden¹⁵. Deze onderzoeksperiodes zijn afhankelijk van de soort, potentiële functie van het plangebied en soms ook weersomstandigheden. Indien bij onderzoek afgeweken wordt van de betreffende protocollen kan dit tot gevolg hebben dat een eventuele latere ontheffingaanvraag om deze reden afgewezen wordt.

In tabel 6.3 worden de betreffende onderzoeksperiode per soort weergegeven. Hierbij dient rekening gehouden te worden dat een onderzoek bestaat uit meerdere bezoeken, verspreid over het gehele onderzoeksseizoen.

Tabel 6.3.
Onderzoeksperiodes
beschermde soorten

	Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Augustus	September	Oktober	November	December
Vleermuizen												

Donkergroen: optimale onderzoeksperiode; Lichtgroen: minder geschikte periode en afhankelijk van weersomstandigheden; Wit: geen onderzoek mogelijk.

Uit het onderzoek zal blijken of het noodzakelijk is de geplande activiteiten aan te passen en of een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aan te vragen.

Indien verzekerd kan worden dat door het tijdig treffen van maatregelen voorafgaand aan de activiteit(en) geen verboden in het kader van de Wet natuurbescherming worden overtreden, is een ontheffing niet noodzakelijk.

Indien een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming wel noodzakelijk is, moet rekening worden gehouden met een proceduuretijd van circa zevenentwintig weken (Zuid-Holland) en in sommige situaties een gewenningstijd van enkele maanden met betrekking tot alternatieve verblijfplaatsen of vliegroutes.

6.3.2 Werken buiten de kwetsbare periode van soorten

De aanwezigheid van broedvogels, egel en amfibieën in het plangebied is niet uit te sluiten. Het is belangrijk rekening te houden met het broedseizoen van vogels omdat broedgevallen niet verstoord mogen worden. Alle in Nederland broedende vogels en hun eventuele nesten zijn strikt beschermd en mogen tijdens het broeden niet verstoord worden. De meeste vogels broeden in de periode maart tot en met juli. Echter zijn vogels welke buiten deze periode broeden ook te allen tijde beschermd. Indien werkzaamheden in de periode maart t/m juli moeten worden uitgevoerd, dient de aanwezigheid van broedende vogels voorafgaand aan de werkzaamheden gecontroleerd te worden. Indien vogelnesten of broedende vogels aangetroffen worden, dienen de werkzaamheden nabij het nest of broedplaats uitgesteld te worden totdat de jongen vliegvlug zijn of dient er een verstoringsvrije zone rond de broedplaats opgesteld te worden.

Daarnaast is het belangrijk om rekening te houden met de kwetsbare periodes van de egel, groen kikker en gewone pad. De kwetsbare periode van deze soorten loopt niet gelijk met die van broedvogels. In tabel 6.4 zijn de kwetsbare periodes van alle soorten op een rijtje gezet.

Tabel 6.4. Kwetsbare periodes te verwachten soorten

	Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Augustus	September	Oktober	November	December
Broedseizoen vogels				Broedperiode								
Egel	slaap					Jongen					Winter-	
Amfibieën (kikker, pad)	slaap										Winter-	

* Groen: voorkeursperiode, oranje minder kwetsbare periode en rood meest kwetsbare periode.

De meest veilige periode om het groen in de binnentuin te verwijderen is september en oktober. De kans is klein dat broedvogels in die periode tot broeden komen en de egel, bruine kikker en gewone pad zijn nog niet in winterslaap. Hiermee wordt buiten het broedseizoen gewerkt en worden alle kwetsbare periodes van dieren vermeden, omdat ze nog mobiel zijn en geen jongen hebben in die periode.

6.3.3 *Zorgplicht*

Te allen tijde dient er rekening gehouden te worden met de algemene zorgplicht, artikel 1.11 Wet natuurbescherming. Dit houdt in dat er altijd rekening met in het wild levende dieren en planten gehouden moet worden. Tijdens de werkzaamheden moet gelet worden op de aanwezigheid van planten en dieren en moet voorkomen worden dat deze onnodig gedood, verwond of aangetast worden. Alle dieren, ook de niet beschermde soorten, moeten de ruimte krijgen om te kunnen vluchten en zichzelf in veiligheid te brengen.

6.3.4 *Geldigheid*

Afhankelijk van de tijd tussen dit onderliggende onderzoek en de werkzaamheden, kan een actualiserend of aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn. De conclusies van dit onderzoek zijn drie jaar geldig.

7 REFERENTIES

1. Ministerie van Economische zaken. *Wet natuurbescherming*. (2016).
2. Ministerie van landbouw natuur en voedselkwaliteit. Natura 2000-gebieden.
3. Rijksoverheid. *Handreiking woningbouw en AERIUS*. (2020).
4. V, S. N. B., Bilt, D. & Jaspers, H. Stikstofdepositie en woningbouwontwikkeling Verantwoording. (2019).
5. Rijksoverheid. Begrenzing van het Natuurnetwerk en de Natura 2000-gebieden. (2018). Available at: <https://www.clo.nl/indicatoren/nl1425-begrenzing-van-het-natuurnetwerk-en-natura-2000-gebieden>.
6. FLORON. Available at: www.floron.nl.
7. NDFF. Nationale Databank Flora en Fauna Uitvoerportaal.
8. SOVON. Available at: <https://www.sovon.nl/nl>.
9. Zoogdierverseniging. Available at: <https://www.zoogdierverseniging.nl>.
10. Limpens, H., Twisk, P. & Veenbaas, G. *Met vleermuizen overweg*. (Uitgave Dienst Weg- en Waterbouwkunde, delft, en de vereniging voor zoogdierkunde en zoogdierbescherming, 2004).
11. Limpens, H. J. G. A., Helmer, W., Winden van, A. & Mostert, K. Vleermuizen (Chiroptera) en lintvormige landschapselementen. *Lutra* **32**, 1–20 (1989).
12. RAVON. Available at: <https://www.ravon.nl/>.
13. Vlinderstichting. Available at: www.vlinderstichting.nl.
14. EIS kenniscentrum insecten en andere ongewervelden. Available at: <http://www.eis-nederland.nl/>.
15. Netwerk Groene Bureaus (werkgroep 'Standaarden en protocollen'). Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming. (2017).

